

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

טיפול בילדים באמצעות משחק ע"פי הגישה הפסיכודינמית - 3374

תאריך עדכון אחרון 05-10-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב/ נטע חמו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: neta.hemo@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג 10:00 בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בהיבטים התיאורטיים והפרקטיים של טיפול באמצעות משחק (Playtherapy) על פי הגישה הפסיכודינמית. נעסוק במושגים מרכזיים בתיאוריה הפסיכודינמית (בעיקר של אנה פרויד, וויניקוט וקליין) דרכם נכיר את המשמעות של המשחק והיכולת לשחק להתפתחותו ולבריאותו הנפשית של האדם. נתוודע למופעים שונים של פסיכופתולוגיה המתבטאים באופני משחק וחוסר היכולת לשחק, וננתח תופעות הקשורות בעולם המשחק הווירטואלי במונחים פסיכודינמיים (משחקי המחשב, שימוש מוגבר במסכים, תופעת הFOMO).

מטרות הקורס:

הקניית ידע תיאורטי, קליני ויישומי אודות הטיפול באמצעות משחק על פי התיאוריה הפסיכודינמית. היכרות והתנסות בטכניקות של המשחק ההשלכתי ככלי טיפולי משמעותי בפרקטיקה. היכרות עם 'הפסיכופתולוגיה של המשחק', ובחינה עכשווית של עולם המשחק הדיגיטלי במושגי התיאוריה.

תוצרי למידה

בסיסו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנטים יות יכירו את החשיבה הקלינית והתיאורטית אודות המשחק וחשיבותו לבריאות הנפשית והתפתחות האדם, לאורך ההיסטוריה של התיאוריה הפסיכודינמית.
2. הסטודנטים יות יכירו את המשמעות הקלינית ואת השימושים השונים של המשחק במהלך טיפול פסיכודינמי. כמו כן, יכירו מופעים שונים של סגנונות משחק (ואי יכולת לשחק) בקרב ילדים בדגש על אוכלוסיות בסיכון ומשמעותם הקלינית.
3. הסטודנטים יות יתוודעו למחקרים עדכניים אודות משמעות קלינית של משחקים דיגיטליים, השימוש במשחק במהלך טיפול דינמי בילדים ותוצאותיהם.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: קורס מרוכז - הרצאות פרונטליות, התנסויות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

אוגדן, ת' (2003). מרחב פוטנציאלי. בתוך: מצע הנפש. תל-אביב: תולעת ספרים. עמ' 160-179.
ויניקוט, ד. ו (1971). משחק ומציאות, משחק: אמירה תאורטית, עמ' 66-78, תל אביב: הוצאת עם עובד.

לוריא ל., (2002), המשחק והמתח הכרוך בו. בעקבות ויניקוט, בתוך פרוני א., המשחק, מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. משכל הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד. ת"א.
עופרים, י. (2002). ההקשבה בהורות ובטיפול כמכל מחיה וכהכנה ליכולת לשחק. בתוך: המשחק מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. תל אביב: משכל הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד. עמ' 52-63.

חומר חובה לקריאה:

וויניקוט, ד.ו. (1971). משחק ומציאות, משחק: אמירה תאורטית, עמ' 66-78, תל אביב: הוצאת עם עובד.

לוריא ל., (2002), המשחק והמתח הכרוך בו. בעקבות וויניקוט, בתוך פרוני א., המשחק, מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. משכל הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד. ת"א. עופרים, י. (2002). ההקשבה בהורות ובטיפול כמכל מחיה וכהכנה ליכולת לשחק. בתוך: המשחק מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. תל אביב: משכל הוצאה לאור מיסודן של ידיעות אחרונות וספרי חמד. עמ' 52-63.

Frankiel, R. V. 1993. Hide and seek in the playroom: On object loss and transference in child treatment. *Psychoanalytic Review*, 80(3)

Fonagy, P., & Target, M. (1998). Mentalization and the changing aims of child psychoanalysis. *Psychoanalytic Dialogues*, 8 (1), 87-114.
Klein, M., (1932/1975). *The Psycho-Analysis of Children*, cp.2: The technique of early analysis, pp.16-34, Dell Publishing Co., Inc. NY, NY.
Klein M., (1987). *Contributions to Psychoanalysis 1921-1945*. London: Hogarth Press

על אי היכולת לשחק

לחמן, ה. 1996. שתי צורות להיעדר יכולת המשחק אצל ילדים ודרך הטיפול הראשונית בהן. שיחות, כרך י' (2).

Edwards, J. (2000) 'On being dropped and picked up: adopted children and their internal objects'. *Journal of Child Psychotherapy*, 26 (3): 349-67

Briggs, A. (ed.) (2012) *Waiting to be Found: Papers on Children in Care*. London: Karnac.

טכניקה של טיפול במשחק:

בן שלמה, ש. (2018). כספיון בסכנה ונועם גם — גישה פסיכודינמית לטיפול בילדים והורים. התוך: למצוא מקום לנפש. אבני יסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית. ירושלים: הוצאת כרמל.

מקמהון, ל. (1996). תרפיה במשחק, תיאוריה ודרכי עבודה (עמ' 19-22, 34-52, 58-67). קרית ביאליק: "אח".

צ'תיק, מ. (2000). שיטות בפסיכותרפיה של הילד. פרק 3: תפקידו המרכזי של המשחק. קריית ביאליק: "אח". עמ' 59-70.

בר שדה, נ. (2013). משחק השירבוטים כמחרוזת של משמעות, שיחות, כ"ז (3), 262-273.

ויסמן קרא עוז, א., שורר, מ. (2019). חשיפה במשחק: תהליך המחולל שינוי ופתיחות לחוויה בילדים הסובלים מחרדה. שיחות, כרך ל"ד (1).

כהן, א. (1996). גישות לתפקיד ההורים ומעורבותם בתהליך הטיפול בבעית ילדם. בתוך: גישות וסוגיות בפסיכולוגיה של בית הספר, ירושלים: הוצאת מגנס, עמ' 163-194.

Oren, A. (2008). The use of boardgames in child psychotherapy. *Journal of Child Psychotherapy*, VOL. 34 NO. 3 2008 364-383

Meschiany, A. & Krontal, S. (1998). Toys and games in play therapy. *The Israel*

Journal of Psychiatry and Related Sciences, 35(1), 31 – 37
Joseph, B, (1998). *Thinking about a playroom. Journal of Child Psychotherapy*, Vol 24(3), 359-366.

מחקרים

- Bratton, S. C., Ray, D., Rhine, T., & Jones, L. (2005). *The efficacy of play therapy with children: A meta-analytic review of treatment outcomes. Professional Psychology, Research and Practice*, 36(4), 376-390
- Li, W.H., Cung, J.O., Ho, K.Y., Kwok, B.M. (2016). *Play interventions to reduce anxiety and negative emotions in hospitalized children, BMC Pediatr.*
- The effect of play therapy on separation anxiety disorder in children. *Journal of Psychology*, Vol 14(4), 2011, 370-38
- Erin M.; Snow, Marilyn S.; Crowe, Cindy R. Dugan. (2010) *Working with children affected by Hurricane Katrina: Two case studies in play therapy. Child and Adolescent Mental Health*, Vol 15(1), 52-55.

חומר לקריאה נוספת:

להעשרה: אקסליין, ו. (1964). דיבס, הילד המחפש את זהותו. ת"א: ספרית הפועלים.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
גשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

* רשימת הקריאה עשויה להשתנות במהלך הקורס.